

Зимова ніч на чужині

Леся Українка

— Розваж мене, Музо, моя ти порадо!
Так важко в сей вечір на серці мені!
Де ж ти забарилась? Колись ти так радо
Летіла на поклик мій в кращії дні.

Муза

Дарма нарікати! Не я забарилась,
Я часто край тебе стояла, ждучи
Твого привітання, але ти журилась
Самотно, мовчазнії сльози ллючи.

— О Музо, не згадуй ту люту годину,
Журби не буди, бо вона сторожка,
Мов хижая птиця, — засне на хвилину,
І зо сну її кожний шелест ляка.

Настрій свою ліру гучну невидиму,
Струна струні стиха нехай промовля,
І вслід за тобою я голос вестиму,
А думка хай вільно по світі гуля.

Муза

Співай же за мною
Про те, як весною
Усе відживається знов,
Про квітки весняні
І речі кохані,
Про першу весняну любов.

— Ні, Музо, ся пісня незграйно лунає,
Чомусь я на голос її не зведу,
Мій голос журливеє щось починає,
А струни твої на веселім ладу.
Лишімо сю пісню...

Муза

Утнімо другої,
Поки не розстроївся лад!

“Підківки іскристі!
Дівки танцюристі!
Гей, пари, ставайте всі в ряд!..”

— Ми, Музо, не щиро сю пісню співали,
Мені вона завжди чужая була, —
В той час, як навколо усі танцювали,
Я тільки таємні сльози лила.

Муза

Нема нам з тобою
Веселого строю,
Судились нам інші пісні.
Співаймо поважно
Про те, як одважно
Герой умира на війні.
Він рад серед бою
Лягти головою,
Аби не впустих корогви,
Він чесно поляже,
Товаришам скаже:
“Я вдержав, держіть тепер ви!”

— Ой Музо! ся пісня двусічна, мов зброя,
І будить одвагу, й жалю завдає:
Ти згадуєш в пісні погибель героя,
Я згадую в думці безсилля моє.
Поки я недужа, не клич до відваги,
В заржавілих піхвах меча не ворущ.
Мені тепер сумно, я прагну розваги,
Прощу тебе, свіжої рани не руш!

Муза

Химерні ви, люди! серця ваші хорі

Від всього займаються жалем страшним.
Згадай, як колись ти на яснії зорі
Зо мною дивилась під небом рідним.
Чи в сій стороні закривають так щільно
Небесну красу кипариси сумні,
Що пісня твоя не літає так вільно
До самого неба, як в давні дні?
Невже отсих гір золота верховина
Для тебе сумна, мов тюремна стіна?
Замовкни ж ти, пісне моя лебедина,
Бо хутко порветься остання струна!..

— Стій, Музо, ображена, горда богине!
Даремне твій спів безнадійно луна.
Скоріш мое серце раптово загине,
Ніж в тебе порветься остання струна!..
Згадай, як у літнії ночі безхмарні
Крізь ті кипариси світили зірки, —
Були наші мрії хоч смутні, та гарні,
Немов у жалобі вродливі жінки.
Нехай же тепер тумани непрозорі
Вкривають і небо, і серце моє, —
В піснях наших завжди сіятимуть зорі,
Вони там лишили проміння своє.
Згадай, як ми співом стрівали світання:
Мінилася ясна зоря, мов рубін,
Шарілося море від сонця вітання,
По той бік затоки лунав тихий дзвін.
Нехай тепер щастя зайшло, як і сонце,
Марою насунулась ніч дощова,
А завтра знов сонце загляне в віконце
І збуджене серце моє заспіва.
Згадай, як удень ми стояли з тобою
На скелі гарячій, на кручі стрімкій,
Я вчилася пісні в морського прибою,
А ти прислухалась, який в нього стрій.
Нехай я отруєна злою журбою,
Та в пісні на всяку отруту є лік;
Чи слухали пісню морського прибою, —
Хто чув її раз, не забуде повік.
Згадай, як захід у вогнисті шати

Верхів'я гори одягав крем'яні, —
Палали в гущавині квіти гранати,
А в серці мойому палали пісні.
Нехай мої співи й садочки квітчаті
Заснули, оковані сном зимовим, —
Весною й пісні, і квітки на гранаті
Вогнем загоряться новим!